

Ryzyko dysleksji i dysleksja rozwojowa u uczniów klas I-III

Opracowanie: prof. zw. dr hab. Marta Bogdanowicz

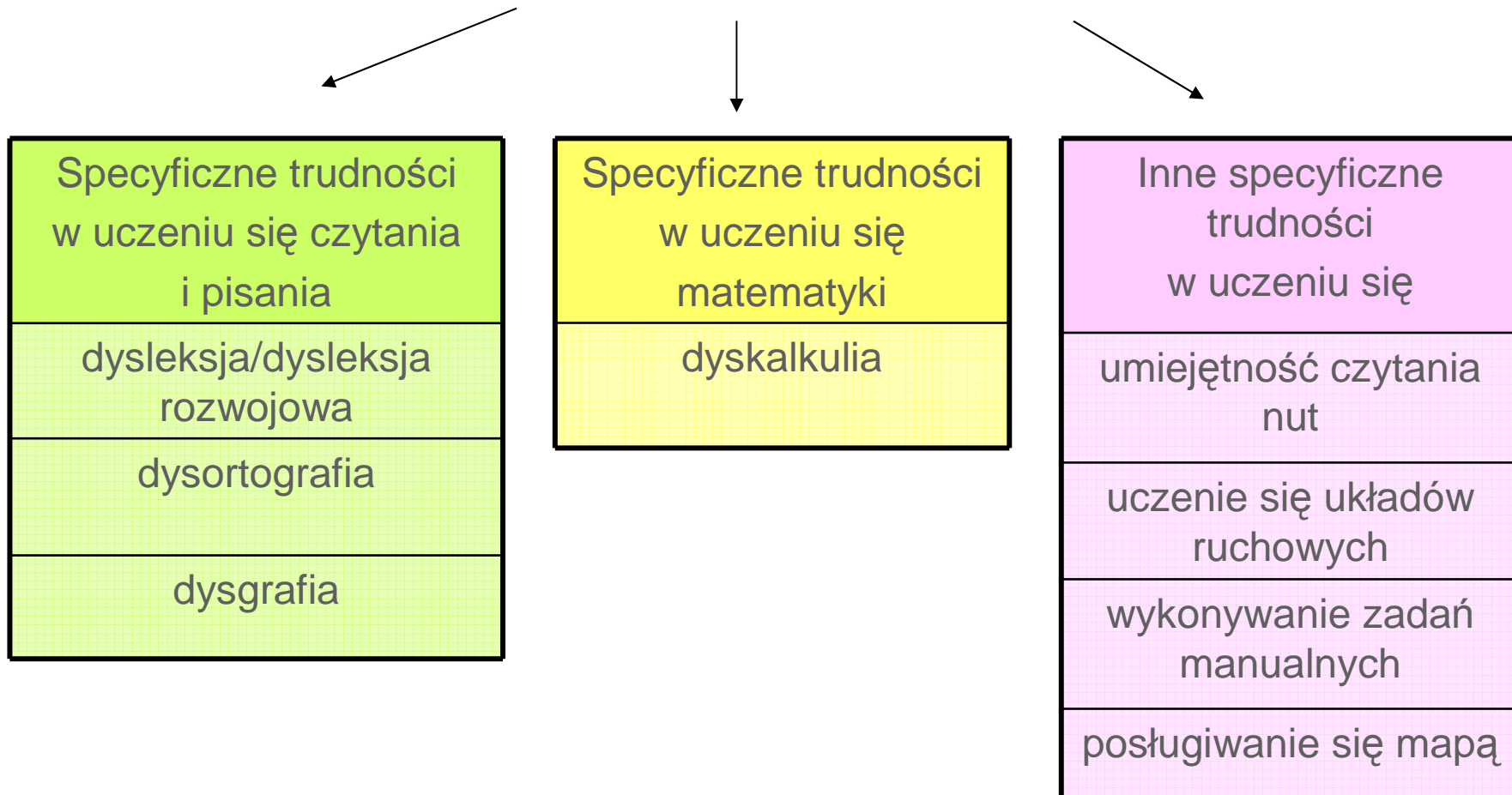
PRZYCZYNY TRUDNOŚCI W CZYTANIU I PISANIU

- obniżenie poziomu inteligencji
- zaniedbania dydaktyczne
- wady zmysłów (wzroku, słuchu)
- zaniedbania środowiskowe
- schorzenia neurologiczne

**Nie każde dziecko, które źle czyta i pisze,
to uczeń z dysleksją!**

SPECYFICZNE TRUDNOŚCI SZKOLNE

SPECYFICZNE TRUDNOŚCI W CZYTANIU I PISANIU

Rodzaj trudności	Przyczyna trudności
dysleksja/dysleksja rozwojowa	zaburzenia rozwoju języka w powiązaniu z zaburzeniami spostrzegania słuchowego i wzrokowego
dysortografia	
trudności w komunikacji pisemnej	
dysgrafia	słaby rozwój ruchowy (szczególnie rąk) oraz koordynacji wzrokowo-ruchowej

RYZIKO DYSLEKSJI

Czas rozpoznania: okres poprzedzający naukę (wiek poniemowlęcy i przedszkolny), pierwsze lata szkoły (klasa I i II)

Symptomy ogólne

- ✓ opóźnienia rozwoju mowy
- ✓ zaburzenia funkcji językowych
- ✓ zaburzenia funkcji wzrokowych
- ✓ opóźnienie rozwoju ruchowego
- ✓ zaburzenia orientacji w schemacie ciała i przestrzeni
- ✓ zaburzenia integracji percepcyjno-motorycznej

Postępowanie

- ❑ zajęcia specjalistyczne w celu usprawniania funkcji rozwijających się z opóźnieniem
- ❑ w przypadku braku istotnej poprawy diagnoza w poradni na przełomie II i III klasy

RYZYSKO DYSLEKSJI W BADANIACH

Badania na populacji dzieci sześćioletnich w latach 1981/82 i 2005–2009 (Gdańsk, Sopot) wykazały, że **ryzyko dysleksji występuje u 10–13%**.

WNIOSEK. Specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu przejawia 3–5 dzieci w każdej klasie.

TERMINOLOGIA

Dysleksja to odmienny sposób nabywania umiejętności czytania i pisania oraz ortografii, o podłożu neurobiologicznym.

Trudności poznawcze, które powodują tę odmienność, mogą także wpłynąć na umiejętności planowania, liczenia itp. Istnieje wiele możliwych przyczyn dysleksji, w tym również genetyczna. Nie ma związku pomiędzy obecnością dysleksji a poziomem inteligencji, wkładem pracy czy pozycją społeczno-ekonomiczną.

(European Dyslexia Association, 2007)

DYSLEKSJA – MISTRZYNI PARADOKSÓW

- ❑ Dysleksję odkryli i opisali lekarze, a nie pedagodzy czy nauczyciele. Jest wymieniana w klasyfikacjach chorób (ICD–10 i DSM–IV).
- ❑ Dziecko nie ma wady wzroku, a „nie widzi”, nie ma wady słuchu, a „nie słyszy”.
- ❑ Dziecko jest inteligentne, a nie może nauczyć się tak prostej czynności jak czytanie czy pisanie.
- ❑ Dziecko uczy się, a jest posądzane o lenistwo.
- ❑ Dziecko dużo czyta, a nie potrafi zapamiętać pisowni często powtarzających się wyrazów.
- ❑ Dziecko zna zasady pisowni, a robi błędy ortograficzne.
- ❑ Dziecko układa własne wiersze, a nie potrafi zapamiętać żadnego ze znanych.
- ❑ Wybitnym trudnościom czasem towarzyszą wybitne uzdolnienia.

SYMPTOMY

OKRES NIEMOWLĘCY (do 1 roku życia)

- dziecko nie raczkuje lub mało raczkuje
- ma trudności z utrzymaniem równowagi w postawie stojącej
- ciało układa się asymetrycznie w pozycji siedzącej lub leżącej
- utrzymują się odruchy pierwotne

OKRES PONIEMOWLĘCY (2-3 lata)

- dziecko późno zaczyna chodzić, biegać
- jest nieporadne przy jedzeniu, myciu rąk, układaniu klocków, z trudem zapina duże guziki
- niechętnie rysuje, nie umie narysować koła w wieku 3 lat
- późno wypowiada pierwsze słowa (po 1 roku życia) czy zdania (po 3 roku życia)

SYMPTOMY – OKRES PRZEDSZKOLNY (3-5 lat)

- dziecko jest niezdarne w ruchach
- ma kłopoty z utrzymaniem równowagi podczas chodzenia po krawężniku
- z trudem uczy się jeździć na rowerku czy hulajnodze
- z trudem sznurowuje buty
- źle trzyma ołówek i nieporadnie rysuje
- z trudem układa puzzle
- z trudem zapamiętuje wierszyki i piosenki
- zniekształca wyrazy
- nie wymienia kolejno nazw pór roku, dni tygodnia
- nie umie wskazać prawej, lewej ręki

SYMPTOMY – OKRES SZKOLNY (klasy I-III)

- dziecko niechętnie uczestniczy w zabawach ruchowych
- ma trudności z używaniem nożyczek
- ma trudności z wyodrębnianiem szczegółów różniących dwa obrazki
- z trudem wyodrębnia sylaby i głoski ze słów i z trudem syntetyzuje je w wyrazy
- nie zapamiętuje więcej niż jedno polecenie w tym samym czasie
- utrzymuje się oburęczność
- z trudem uczy się tabliczki mnożenia
- nie pamięta liter
- myli litery podobne
- wolno czyta
- pisze niepoprawnie
- brzydko pisze, nie mieści się w liniaturze, zagina rogi
- przekręca złożone wyrazy

WARTO PAMIĘTAĆ!

- ❑ Bez względu na przyczynę trudności i ich charakter konieczne jest jak najszybsze udzielenie pomocy. Im szybsza pomoc, tym lepsze efekty.
- ❑ Dziecku ryzyka dysleksji należy się pomoc ze strony rodziców i nauczycieli. Zakładanie, że dziecko „wyrośnie” z trudności, jest błędem.
- ❑ Najlepiej, gdy dziecko uczestniczy w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych prowadzonych przez specjalistę terapii pedagogicznej.
- ❑ Jeśli trudności utrzymują się, mimo udzielenia pomocy, rodzice powinni się udać do poradni psychologiczno-pedagogicznej w celu przeprowadzenia wielospecjalistycznej diagnozy.

LITERATURA PODSTAWOWA

- M. Bogdanowicz, *Ryzyko dysleksji. Problem i diagnozowanie*, Gdańsk 2005.
- M. Bogdanowicz, A. Adryjanek, *Uczeń z dysleksją w szkole. Poradnik nie tylko dla polonistów*, Gdynia 2004.
- M. Bogdanowicz, A. Adryjanek, M. Rożyńska, *Uczeń z dysleksją w domu. Poradnik nie tylko dla rodziców*, Gdynia 2007.
- M. Bogdanowicz, *Ryzyko specyficznych trudności w czytaniu i pisaniu: dysleksji, dysortografii i dysgrafii*, Gdańsk 2011.

WAŻNE STRONY INTERNETOWE

Polskie Towarzystwo Dysleksji

www.ptd.edu.pl

Ministerstwo Edukacji Narodowej

www.men.gov.pl

Pomoce dla uczniów z dysleksją

www.ortografii.pl